Kirsi Anttila,
Palvelupäällikkö
BusinessOulu,Työllisyyspalvelut
17.1.2023

Kuuleminen asiassa HE 208/2022

Kotoutumisen edistämiseksi annettuun lakiin ehdotetut muutokset ovat ajankohtaisia sekä välttämättömiä. Vuoden 2025 alusta kunta ottaa kokonaisvastuun maahanmuuttajien palveluista. On kuitenkin hyvä, että velvoitteet eri viranomaisille maahanmuuttajien palveluissa ovat määritellyt. Palvelun suoraviivaistaminen sekä toteuttamisen vapaus kunnissa mahdollistaa maahanmuuttajien nopeamman sijoittumisen osaksi yhteiskuntaamme. Ehdotuksessa laiksi oli hyvin eroteltu myös maahanmuuttajat, joilla ei ole yhteiskunnallisen orientaation tarvetta. Lakiin tehtävä muutosehdotus kunnan vastuusta asiakkaan alkuvaiheen palveluista on selkeä. Monialaisten suunnitelmien teko on hyvä, mikäli ehdotus niiden harkinnanvaraisuudesta tulee toteutumaan. Haasteena on työvoiman ulkopuolella olevien asiakkaiden tavoittaminen tilanteissa, joissa tulisi ohjata työllistymistä edistäviin koulutuksiin ja palveluihin. Käsitteiden avaaminen ja yksinkertaistaminen ovat helpottavia tekijöitä kunnille, kun suunnitellaan prosesseja toimivaltaisista viranomaisista suhteessa asiakkaan tilanteeseen. Kuntien rakenteet määrittävät palveluiden toteuttamistavan, jolloin jokainen kunta voi kehitellä palveluita oman kuntansa tarpeiden mukaisesti.

Lisätehtävien hoitaminen ja kasvavan asiakasmäärän palvelu vaativat lisäresurssia: ”*Palvelujärjestelmään liittyviä uusia tehtäviä kunnille olisivat monikielisen yhteiskuntaorientaation sekä matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluiden järjestäminen. Lisäksi laajenevana tehtävänä olisi monialaisen yhteistyön vahvistaminen sekä velvollisuus laatia osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma aiempaa laajemmalle kohderyhmälle*.” HE 208/2022. Valtiolta tarvitaan myös nopeaa reagointia lisärahoituksen osoittamisessa palveluiden tarpeen kasvaessa mm. maahanmuuton äkillisessä lisääntymisessä.

Viranomaisvastuiden selkiyttäminen on hyvä. Terminologian tarkka kirjaaminen on etu toimijoille. Toimijoita on kotoutumisen ja maahanmuuton palveluissa laajasti, joten velvoitteet eri viranomaisille on hyvä kirjata tarkasti ja johdonmukaisesti. Jatkossa asiakkailla on ehdotettujen muutosten mukaisesti vain yksi kotoutumisen suunnitelma sekä yksi palvelutarpeen arviointi, jossa kartoitetaan osaaminen ja tarkennetaan palveluiden tarvetta. Arviointi tehtäisiin kuitenkin yhteistyössä asiakkaan tilanteen mukaisesti eri viranomaisten kanssa moniammatillisesti. Hyvinvointialueiden riittävät palvelut sekä osallistuminen monialaiseen yhteistyöhön tulee varmistaa laissa.